No. 1372

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 5,00; voor de buitensteden ƒ 6,00; franco door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

VRIJDAG, 24 OCTOBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden [illegible] ƒ 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen [illegible] cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 23 October.

Wij lezen in het *Handelsblad* van eergisteren:
»Naar wij [illegible] vernemen, is de kerkelijke organisatie van de Katholijken in Nederland gereed, en thans aan de goedkeuring van Z. M. den Koning onderworpen."

Soortgelijk berigt is ook medegedeeld door de *Amsterdamsche Courant* en de *Nieuwe Noord-Brabanter.*

Wij meenen tot ons groot leedwezen wél te weten, dat dit berigt geheel onjuist is. Wij betreuren zulks; omdat, gelijk wij meermalen hebben betoogd, de normale regeling der Katholijke Kerk in Nederland zoo wel in het belang van den Staat, als in het belang van de Katholijken, wenschelijk is.

Het Proselytismus in Engeland.

De *Tablet* deelt in zijn nummer van 4 October eene correspondentie van Londen mede, waarin de volgende zinsnede voorkomt:

»Ik heb onlangs een rapport gezien der door jonge jufvrouwen bestuurde avondscholen — een genootschap dat ten doel heeft, Iersche kinderen tot proselyten te maken — en dat er zich op beroemt, in zijne scholen niet minder dan 3397 Katholijke kinderen te hebben. Het rapport erkent met eene vrij onbeschaamde openhartigheid dat het eenige krachtige middel om het protestantismus heimelijk onder het volk te verspreiden, was: het uitdeelen van kleedingstukken en voedsel. Men heeft onderscheidene brieven van directrices en van godsdienstleeraars verspreid gevonden; maar een brief van een [illegible] treft alle overigen wegens de wijze waarop het enthousiastisch gevoel vermengd is met koele brutaliteit. In een brief bedankt hij iemand voor de gift van 5 pond sterling »voor onze kinderen die van honger sterven"..... Vervolgens spreekt hij over hun lijden, en voegt er bij: »Zij die in de kracht des levens zijn, lijden insgelijks; maar ik gevoel altijd de meeste deernis met de jonge menschen; wanneer de honger hen eenigen tijd lang geteisterd heeft, dan zijn zij zoo *zwak* en zoo *gedwee* ...." Dit is een opmerkenswaardig punt. De leeraar neemt het belang des volks ter harte, maar hij doet niets voor het volk; want het zal zijne godsdienst niet verloochenen voor een stuk brood. Maar de kinderen!.... De kinderen zijn zoo *zwak* en zoo *gedwee* dat zij alles zullen aannemen wat men hun zal geven, al ware het zelfs het brood, vergiftigd en verpest door de ketterij. Daarom bevelen de jonge jufvrouwen hare school aan als eene goede inrigting. De Joden en de Heidenen ontvangen geld van de Protestanten, maar ze bekeeren hen niet; doch de arme kinderen der Katholijken, wanneer zij lang genoeg verhongerd zijn, zijn zoo *zwak* en zoo *gedwee*, dat men van hen maken kan wat men wil."

Te Geneve werd dezer dagen een vrij zonderling proces gevoerd. Het gold een kind uit Friburg, uit katholijke ouders geboren. De vader gestorven zijnde, ging de moeder een tweede huwelijk aan en leverde haar kind over aan de Methodisten. De voogd, steunende op het uitdrukkelijk verlangen des overleden vaders, eischte dat het kind Katholijk zou worden opgevoed. Te Friburg treedt een voogd trouwens, volgens de wet, in alle regten van den vader, terwijl in Frankrijk en elders de moeder alle vaderlijke regten op hare kinderen bezit. Bij een eerste vonnis der burgerlijke regtbank werd de eisch van den voogd toegestaan, doch het hof van cassatie vernietigde deze uitspraak en liet het kind onder de leiding der moeder. Deze tegenstrijdige vonnissen geven stof tot veel twistgeschrijf, en men vraagt teregt of godsdienstige vooringenomenheid geen invloed heeft geoefend op de leden van het hof van cassatie?

Eene vereeniging van Dames onder de leiding van Dr. Bennett is tot de Katholijke Kerk overgegaan; zij hebben openlijk het Protestantisme afgezworen en de belijdenis des geloofs afgelegd in handen van den Eerw. Oakeley in de St. Janskerk te Islington. De nieuw bekeerden zijn acht in getal, t. w. drie zusters met het bestuur belast, drie werkzusters en twee leerlingen. De plegtigheid die even na de vespers, vóór den zegen met het H. Sakrament plaats had, heeft eene onoverzienbare menigte belangstellende Geloovigen en Protestanten in het kerkgebouw bijeen gebragt.

Vier en twintig protestantsche huisgezinnen van Tarses, zijn, volgens een brief van Z. Hoogw. Mgr. den Patriarch aldaar aan den Armenischen priester Vertanes Gismegian, den 29 Augustus ll. tot de katholijke Kerk overgegaan. Dit heilzaam voorbeeld werd gevolgd door al de bewoners van een dorp, op weinig afstand van de stad gelegen. In dat dorp is thans geen enkel Protestant meer. De nieuwe katholijke gemeente is meester gebleven van het kerkgebouw, dat ofschoon klein en zeer oud, toch voor het oogenblik zal kunnen dienen.

Onderscheidene afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten Generaal zetten heden het onderzoek voort over de ontwerpen van wet, als 1°. omtrent de Wees- en Momboirkamers; en 2°. houdende regeling der gevolgen van door den militairen strafregter uitgesprokene veroordeelingen bij herhaling van misdaad of wanbedrijf.

De gisteren gehouden vergadering van den gemeenteraad dezer hoofdstad was zeer belangrijk, vermits daarin tot wethouders zijn gekozen de heeren van Iddekinge, J. Brouwer Ancher, Berg van Dussen Muilkerk en Messchert van Vollenhoven. De twee eerstgenoemden nemen de betrekking terstond aan. De heer Berg wenscht gebruik te maken van den hem door de wet verleenden tijd van beraad, terwijl de heer Messchert verklaart de be- [illegible] vaarden na bekomen ontslag als substituut-officier van justitie. De burgemeester wenscht de benoemden geluk en hoopt dat zij in hunne betrekking tot nut en eigen genoegen werkzaam zullen zijn.

Nog zijn in deze zitting bij stemming benoemd: tot praeceptor aan het stedelijk gymnasium ter vervanging van den heer Arend, de heer W. Hofdijk Jzn; tot regentes der beide gasthuizen Mevr. van Notten geb. van Heukelom, en tot Curator der stads armenscholen de heer J. van Lennep.

Met betrekking tot den verschrikkelijken moord, op den 17den Augustus jl. in de Kalfjeslaan gepleegd, vernemen wij, dat, na een uitgebreid onderzoek, hetwelk velerlei bezwaren van schuld tegen den verdachten heeft opgeleverd, op eergisteren door den heer Regter-Commissaris eene belangrijke ontdekking is gedaan. Die ontdekking betreft de plaats waar de goederen, aan de vermoorde ontvreemd, zijn verborgen geworden. Al die goederen zijn in beslag genomen. De verdachte, die gedurende twee maanden had volgehouden onschuldig te zijn, is voor de kracht van dit nieuw bezwaar bezweken, en is er weinige uren na die ontdekking toe overgegaan, om te belijden, dat hij werkelijk de dader van het misdrijf is.

Volgens die erkentenis moet, hoe ongehoord het ook schijne, de moord op verlangen van de verslagene zelve zijn geschied. (*H.*)

Tot wethouders zijn benoemd: te Zwolle de heeren Mr. W. P. Hubert en Mr. J. D. van Ketwich Verschuur; te Weesp de heeren L. van Deijl en L. Peelen; te Kampen de heeren R. van Romunde en Mr. J. J. van Ingen; te Heenden de heeren C. J. Bax van Dongen en C. A. Roomer Cz.; te Breda de heeren Mr. C. Pels Rijcken en J. van Mierlo; te Sneek de heeren Iz. Wouters en H. Clz. Woude.

Ten gevolge van de toenadering van het hertogdom Nassau, Hessen Darmstad en het keurvorstendom Hessen-Kassel tot de tusschen Duitschland en Oostenrijk gesloten postvereeniging, is ook het port der brieven voor opgenoemde staten zeer verminderd.

Z. M. heeft te den heer Dr. P. Halbertsma, eervol ontslagen als school-opziener in het tweede schooldistrict van Gelderland; 2e benoemd tot burgemeester van Abt Almelo H. A. Kloppenburg, en tot directeur van het postkantoor te Vlissingen, de heer S. Gille Heringa, thans directeur van het postkantoor te Tilburg.

Het departement van Binnenl. Zaken heeft de vergunning ingetrokken, die den 23sten Januarij 1851, aan de heeren Gebroeders van Hasselt, te Kampen, tot wederopzeggens toe was verleend, om met hunne geregelde tusschen Kampen en Hull varende stoomboot, op de heen- en terugreis het Nieuwe Diep aan te doen tot vervoer van passagiers en goederen tusschen Kampen en het Nieuwe Diep.

Wij lezen in de *Leydsche Courant*:
»In de Engelsche dagbladen vonden wij onlangs gewag gemaakt van de ontdekking, dat door den Engelschen Scheikundige Dr. Gardner, de Theïne (of het werkzame beginsel in de thee) ook in de bladeren van den koffijboom gevonden was, uit welke ook eene zeer goedkoope, doch voor den handel allezins deugdzame theesoort konde bereid worden, waarvan men zich door de van wege dien geleerde ingezondene monsters, te vinden op de Londensche Tentoonstelling, sub. N°. 142, Kl. III, genoegzaam konde overtuigen. De belangrijkheid dier ontdekking moet elk een te meer in 't oog springen, wanneer men slechts bedenkt dat de grootste consumtie van de Chineesche thee zich juist tot de mindere en goedkoopere soorten bepaalt, en bijna geheel Europa en de Vereenigde Staten van Amerika daarvoor aan China bij voortduring cijnsbaar zijn geworden. Of echter deze ontdekking, waaruit voor de productie en den handel de gewigtigste uitkomsten kunnen voortspruiten, wel aan [illegible] bij de herinnering dat wij reeds jaren geleden, uit koffijbladeren bereide thee, die genoegzaam niet van de echte thee uit China te onderscheiden was, ten huize van Prof. C. L. Blume alhier gedronken hebben. De belangrijkheid der zaak, en de handhaving der Nederlandsche eer, spoorden ons aan om deswege bij onzen stadgenoot onderzoek te doen, waaruit ons overtuigend is gebleken, dat de eer dier ontdekking aan den Hoogl. C. L. Blume toekomt, aan wien vermelde Dr. John Gardner zich reeds in Augustus 1845 bij eigenhandig schrijven gewend had, met verzoek om aangaande deze zaak nader onderrigt te worden, alsook met het voorstel om voor deze belangrijke uitvinding voor gemeenschappelijke rekening onverwijld patent te nemen.

»En om de eer der prioriteit én om de belangrijkheid der zaak, zouden wij wenschen dat Prof. Blume er toe besluiten konde, alle de tot dit belangrijk onderwerp betrekkelijke bescheiden door den druk bekend te doen worden."

SCHIEDAM, 23 Oct. Heden middag ten 3 ure is de brik genaamd *H. Willibrordus* te water gelaten, dezelve is groot 181 gemeten lasten. Daarna is de kiel gelegd geworden van een bark, *H. Liduina*, groot ruim 300 Java lasten. Beide zijn bestemd voor de groote vaart of Oost-Indie, voor rekening der reederij, van welke de heer J. H. van Gent boekhouder is.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 21 October. Deze tijd van krisis is buitengemeen geschikt voor allerlei dwaze veronderstellingen; de dagbladen blijven dan ook niet in gebreke ze overvloedig te opperen; en de geruchten wedijveren veelal in gewaagdheid en ongerijmdheid. Zooveel schijnt zeker, dat de combinatie, in welke men dacht dat de heer Billault zou optreden, geheel en al mislukt is; naar de reden hiervan wordt op honderderlei wijzen gevischt. Bezadigde lieden, die zich niet gemakkelijk door den eersten indruk laten wegslepen, beweren dat zij daarin gelegen is, dat de President tot eene verzoenende staatkunde wil terugkeeren. De verlegene houding van de *Presse* schijnt dit aan te duiden. De heer de Girardin heeft blijkbaar kennis gekregen van de ver-

deelievende insigten van Louis Napoleon, waarbij hij schijnt zijne bezorgdheid moeijelijk te kunnen verbergen.

In weerwil der vrij formeele verklaringen der dagbladen van het Elysée, gaf de *Ordre* echter nog te kennen dat iemand in dienst van den President zich op nieuw bij den heer Billault had vervoegd om de onderhandelingen weder aan te knoopen. Wat intusschen vrij waarschijnlijk klinkt is dat de heeren Ducos, Bineau, Giraud (van Angers), H. Fortoul en de generaals Pâys de Bourjolly en Saint Arnaud op de nominatie staan om lid van het nieuwe kabinet te worden. De heer Ducos zou de portefeuille van marine, de heer Bineau die van financien, de heer Giraud die van binnenl. zaken, de heer Fortoul die van openbaar onderwijs, de heer de Bourjolly die van buitenl. zaken, en de heer de Saint Arnaud die van oorlog bekomen. Het *Journal des Débats* zelfs herhaalt dit gerucht, doch verklaart tevens, dat er nog niets zal beslist zijn voor dat de President zijne Boodschap zal hebben opgesteld.

Eene Elyseesche korrespondentie, van dat Programma sprekende, zegt dat het werk van den President zeer opmerkenswaardig zijn zal, niet alleen wat de speciale wet van 31 Mei betreft, maar ook wat aangaat de kwestien van staatshuishouden en algemeene politiek. De Boodschap zal, zegt die berigtgever, een levendig tafereel ophangen van den tegenwoordigen toestand, waarin met grootsche trekken de behoeften van de toekomst worden geschetst, en waarin aan de ware vrienden der orde de zekerste waarborgen worden gegeven tegen de mannen der anarchie. Wel verre van te verdeelen en af te scheiden, zou de Boodschap bestemd zijn om op eene zegepralende wijze op een gemeenschappelijk terrein alle gematigde fractien te verbroederen.

Ter beurze liep heden avond het gerucht dat de kandidatuur van den Prins van Joinville in het *Journal des Débats* op officieele wijze zou worden op den voorgrond geplaatst. Dit vond weinig geloof.

Desniettemin wordt het feit zelf door sommigen ten stelligste verzekerd, dat de Prins van Joinville, met algemeene toestemming zijner familie, de kandidatuur voor het Presidentschap aanvaardt. Hij moet dit zelfs aan een aanzienlijk Fransch fabriekant, die eene audientie met hem heeft gehad alvorens Londen te verlaten, uitdrukkelijk verzekerd hebben. (Een correspondent van de Brusselsche *Indépendance* geeft zelfs de woorden op, die de prins bij die gelegenheid zou gesproken hebben. Hij voegt er bij, dat hij verzekeren kan, dat die woorden werkelijk gebezigd zijn, alsmede dat de verklaring van den prins van Joinville eene levendige sensatie heeft gemaakt. Hoe dit ook zij, het is eene magtige afleiding bij de eentoonigheid van de krisis. Zie hier de woorden die de berigtgever den prins in den mond legt: »Ik verlang dat men er wel van doordrongen zij, dat ik, het Presidentschap *aannemende*, door geen enkel gevoel van persoonlijke eerzucht geleid wordt; ik zal mijn land dienen met zulk eene vurige liefde, het Fransche hart eigen, als men weet dat mij bezielt, en ik acht mij gelukkig te vernemen, dat de goede Franschen op mij rekenen. Er heerscht eenstemmigheid tusschen ons om aan te nemen wat eervolle mannen ons voorstellen.")

— De heeren Fould en Rouher hebben gisteren nog bij den President der Republiek gedejeuneerd. Men wil evenwel zeker weten, dat de eerstgenoemde besloten heeft in het nieuwe kabinet te blijven. De Boodschap van den President moet, tengevolge der conferentien met Billault, aanmerkelijk gewijzigd zijn. Geheele paragrafen zijn er uitgeschrapt, inzonderheid die, welke betrekking hadden op de kuiperijen der oude partijen.

— De President der Republiek heeft onder zijne ordonnans-officieren een hoofdofficier der gendarmerie opgenomen.

— Men zegt dat de afgetreden minister Randon tot gouverneur-generaal van Algerie zal worden benoemd.

— De hoofden der orleanistische partij hebben, zegt men, besloten, dat het voorstel van Creton zou worden aangeboden, al werd ook de kieswet van 31 Mei weder ter tafel gebragt.

— De heer Pietri, prefekt van Arriège, is door den President der Republiek naar Parijs ontboden.

— De *Ordre* berigt dat de generaal Rapatel zijne demissie heeft gegeven als kolonel van het 2de legioen.

— Den 15 November zal te Parijs een groot feest worden gevierd ter eere der bekroonde Fransche inzenders op de Londensche tentoonstelling.

— Het blad *le Droit* berigt dat de loterij van gouden staven in 1851 niet zal plaats hebben, en dat het onzeker is of dit zelfs in 1852 zal gebeuren.

— De politieke vereeniging van het plein der Pyramiden is ontbonden.

— Een nieuw demokratisch blad, *le Reveil du Peuple*, zal, zegt men, verschijnen onder redactie van Marc. Dufraisse, Proudhon en Lesseps.

Het roode blad *la Revolution*, dat nog pas bestaat, vereenigt zich met de *Voix du Peuple*.

— Heden is te Monceau een begin gemaakt met den verkoop van de moderne porseleinen van Sèvres, behoorende aan de familie Orleans.

— Het standbeeld van Gerbert, bekend onder den naam van Paus Silvester II, is te Aurillac den 16 ingewijd, in tegenwoordigheid van ruim 8000 personen.

— In Calvados is een pastoor, die terugkwam van een dorp waar hij gepredikt had, door twee booswichten aangevallen, die hem met de pistool op de keel het weinige geld dat hij bij zich droeg, en voorts zijne kleederen afdwongen. In dien berooiden toestand vroeg hij aan de roovers hem in ruil een oud buis te geven, dat een hunner aanhad. Dit werd toegestaan, en de roovers verwijderden zich; maar een weinig daarna hoorde de pastoor hen terugkomen, hij verbergde zich tusschen de struiken en de deugnieten gingen hem voorbij zonder hem te bemerken. Te huis gekomen vond de pastoor in een der zakken van het buis vijf goudstukken, die driemaal meer waarde hadden dan hetgeen hem ontstolen was. Een oogenblik had hij de gedachte om te laten aanplakken dat hij dit geld ter beschikking der roovers hield; maar hij gaf dit denkbeeld even spoedig op, en liet de goudstukken eenvoudig in de armenbus van zijne pastorij glijden.

— In de maand April van dit jaar werden op de n. w. kust van Sumatra verscheiden Europesche handelsvaartuigen door de inlanders aangevallen; o. a. werd het Napolitaansche vaartuig *Clementine* door Maleijers geplunderd en een gedeelte der bemanning vermoord. De Fransche dagbladen berigten thans, dat het Fransche oorlogsvaartuig *Cassini*, op weg naar de Chinesche zee zijnde, in het midden van de maand Augustus jl. Sumatra's noordwestkust aangedaan en voor de aldaar gepleegde rooverijen wraak geoefend heeft. Eerst werden door het vaartuig, zonder wederstand te ontmoeten, te Daija eenige versterkingen der inlanders vernield. Vervolgens begaf de kommandant van het vaartuig zich naar Atschin en verwierf van den Sultan van dat rijk eene schriftelijke belofte, dat hij alle middelen zou aanwenden om de van de *Clementine* geroofde goederen te doen teruggeven en de schuldigen te doen straffen. De Sultan gaf zijne verwondering te kennen, dat een Fransch vaartuig eene beleediging, aan de Napelsche vlag aangedaan, kwam wreken. Hierop werd, gelijk het berigt zegt, door den Franschen scheepsbevelhebber geantwoord, dat het hier eene beleediging van regt en menschelijkheid gold, en dat alle Christen-mogendheden zich gezamenlijk tot het straffen van zulke misdaden verpligt achtten.

MADRID, 15 October. De hertog van Rivas is al hier aangekomen. Men gelooft dat hem de portefeuille van buitenlandsche zaken zal worden opgedragen.

— De commissie belast met het onderzoek van het budget van 1852 heeft haar rapport geheel voltooid, zoodat het terstond na de heropening der Cortes kan worden aangeboden.

— De *Epoca* berigt dat de commissie over de drukpers-vrijheid het zeer oneens is aangaande de in beslag nemingen. De heeren Pacheco en Aureoles hebben zich krachtig doen hooren om de regering deze bevoegdheid te ontnemen.

— Er wordt gezegd dat 35 nieuwe senatoren benoemd zullen worden waaronder verscheidene generaals en 5 prelaten.

— Berigten van Lissabon, 11 Oct., spreken van eene verandering in het kabinet; doch er worden geen namen genoemd.

De gele koorts begint te Oporto te verminderen.

ENGELAND.

LONDEN, 21 October. De *meetings* ten einde den Hongaarschen demokraat Kossuth eene luidruchtige hulde te bewijzen, gaan steeds druk hun gang. Men betwist elkander de eer om hem te herbergen, om hem te laten rondrijden, om zijne kinderen op te voeden; in één woord, ieder wil in hem een lid zijner familie zien. Dagelijks hoort men van nieuwe adressen spreken die den held van den dag zullen worden aangeboden, en waarin de lasterlijkste schimpredenen niet worden gespaard tegen Oostenrijk en de regeringen van Italie.

— H. M. zal Donderdag op Windsor een kabinetsraad houden, in welken de dag zal bepaald worden, dat het Parlement op nieuw *pro forma* zal worden geprorogeerd.

— Twee groote kwestien zijn thans aan de orde van den dag en houden de algemeene aandacht bezig, t. w. de hervorming van het kiesregt en de spoorweg in Egypte.

De kieshervorming is voorzeker een grootsch ontwerp, welks verwezenlijking inderdaad eene groote behoefte is; want er bestaat zeer veel onregelmatigheid in het kiesstelsel ten nadeele der minst bevoorregte standen; maar het is te vreezen, dat in het land en zelfs in het Parlement eene magtige partij bestaat, die den minister Russell alligt verder zou kunnen voeren dan hij zelf wil. Doch zoo als gezegd is, eene hervorming is onvermijdelijk, al ware het slechts om den schandelijken stemmenhandel en de omkoopingen die thans plaats hebben, te niet te doen. Het beste middel daartegen zou zijn eene geheime stemming, maar Lord Russell ziet een weinig op tegen dit middel. Thans is ieder grondeigenaar kiezer, zoo hij *f* 24 inkomen heeft, en ook ieder lid eener vereeniging van lieden, die gezamenlijk een groot grondeigendom bezitten. Hierdoor hebben vele kleine grondeigenaars en geringe burgers, zelfs werklieden, thans het stemregt. Doch Lord Russell wil aan die lieden, wier inkomen *f* 24 bedraagt, het stemregt ontnemen. Dit is ver van liberaal en zal veel tegenstand ontmoeten.

De zaak van den Egyptischen spoorweg wordt mede druk besproken, vermits een aanzienlijk getal groothandelaars op O. I. daarbij een ontegenzeggelijk belang hebben.

De *Morning-Post* berigt dat de moeijelijkheden, die de uitvoering van den spoorweg van Alexandrie naar Cairo en Suez bedreigden, als vereffend kunnen worden beschouwd, vermits de Porte in den aanleg van die communicatie had genoegen genomen.

Het spreekt van zelf dat dit berigt, in weerwil der verzekeringen van de *Morning-Post*, bevestiging vereischt.

— De zoo zeer uitgebazuinde bekeering van den heer d'Israëli tot het stelsel van den vrijen handel heeft, naar luid van een berigtgever, vrij wat weerklank gevonden bij de landbouwers, zoodat hun wachtwoord zijn zou: geen beschermende regten meer, maar vermindering van staatsbelastingen. Het is te denken dat dit berigt niet van overdrijving is vrij te pleiten.

— Sir John Ross is Zaturdag te Londen gearriveerd, komende van Schotland.

— Men verzekert, dat de Koningin, ter gelegenheid van de groote tentoonstelling, den kolonel Reid, gouverneur van Malta, zal benoemen tot kommandeur der Bath-orde, en de HH. Maine, kommissaris van policie, Cole en Playfair, alsmede Sir Stratford Northcote, tot ridders dier zelfde orde.

— De ontruiming van het glazen paleis maakt, vooral in de Engelsche afdeeling, snelle vorderingen, ook de vreemdelingen haasten zich uit hoofde van het naderend ongunstig jaargetij; ll. Zaturdag hadden reeds 2500 inzenders hunne goederen weggehaald.

— De berigten van de Kaap de Goede Hoop luiden zeer ongunstig. De Kaffers doen den troepen van het moederland een hardnekkigen oorlog aan. Al roovend, plunderend en hunne vijanden onverhoeds aanvallend, schijnen zij eerder sterker dan zwakker te worden.

— Uit Boston zijn ongunstige berigten ontvangen; ook daar doet zich even als te New-York de handelskrisis gevoelen; vele huizen zijn gefailleerd.

In Chili is Montt tot president der republiek verkozen met 132 stemmen; de gen. Cruz had er slechts 23. De gekozen President wordt voor een bekwaam man gehouden.

— Op Jamaica rigtte de cholera nog geduchte verwoestingen aan.

Het ministerie in Canada is ontbonden.

Berigten uit Californie luiden zeer voldoende wat de goudmijnen betreft, doch de persoonlijke veiligheid laat veel te wenschen over.

In Mexiko zijn nieuwe onlusten ontstaan; de regering heeft 3000 man naar het Noorden gezonden om Tehuantepec te verdedigen. Er was spraak van eene verandering van het ministerie.

— Het nieuwe stoomschip *Lafayette*, dat nog slechts ééne reis naar Europa had gedaan, is voor Chagres door de vlammen vernield; de passagiers hadden slechts even den tijd om hun leven te redden.

— Veel opzien baart de in aanbouw zijnde groote circus van den heer Spaulding, zijnde een drijvend paleis van buitengemeene grootte, bestemd voor theatrale-paardrijders- en menagerie-vertooningen; het zal 400 vt. lang en 60 vt. breed zijn, en 4000 menschen kunnen bevatten; gedurende den zomer zal het door twee stoomvaartuigen langs de Missisippi gevoerd worden, ten einde in de verschillende plaatsen aan die rivier gelegen vertooningen te geven, gedurende den winter zal het te New-Orleans blijven liggen. De kosten zijn op 40.000 dollars begroot; het zal tegen het voorjaar van 1852 gereed zijn.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 22 Oct. De geheime artikelen van het Pruissisch Hanoversch toltraktaat bestaan volgens de *Preuss. Ztg.* slechts in twee punten, waarvan het een de Elbevaart betreft en het ander als transitoir zijnde reeds alle belangrijkheid verloren heeft.

— Er is een moordaanslag gepleegd te Frankfort tegen den exburgemeester von Heiden; hij is door een geweerschot aan de hand en aan de dij gekwetst; de schuldige schijnt gevat te zijn.

— De *Köln. Ztg.* beweert bekend te zijn met al de schikkingen, die tusschen de onderscheidene mogendheden gemaakt zijn, met het oog op de gebeurtenissen die in 1852 kunnen plaats grijpen; dienvolgens zullen alle korpsen in gereedheid worden gebragt, om met het begin der lente in het veld te kunnen treden. De daartoe bestemde soldaten worden nu reeds in de westelijke garnizoensplaatsen verdeeld.

— Ter gelegenheid der terugkomst uit Londen van den minister van koophandel Von der Heidt, verzekeren

de Duitsche dagbladen, dat de onderhandelingen wegens het Belgisch traktaat hervat zullen worden.

— In Hannover duurt de ministerieele krisis voort, even als de ziekte des Konings.

— De regering heeft aan de Köln-Minderer Spoorweg-maatschappij concersie verleend voor een nieuwe linie van Duetz naar Frankfort.

— Er wordt veel gesproken van eene versterking der Pruissische marine. Van de Duitsche vloot moeten sommige schepen geen zee meer kunnen bouwen.

— Te Hamburg is dezer dagen ontdekt, dat een der voornaamste geldmannen. die thans 80 jaar oud en sedert 40 jaar in functie is, belangrijke geldsommen heeft zoek gemaakt.

WEENEN, 20 October. De berigten nopens de reis des Keizers in Gallicie luiden eenstemmig over de goede ontvangst van den vorst bij de bevolking. Z. M. zal dan ook niet voor den 25 terugkeeren.

— De Kommissie voor de verbetering der Oostenrijksche marine, zet haren arbeid aanhoudend voort. Voor het einde van dit jaar zal een smaldeel van 24 welgewapende schepen, waaronder 3 fregatten van den eersten rang, onder zeil kunnen gaan. Te Triest zijn voor 3 nieuwe fregatten de kielen gelegd.

— De Koning en Koningin der Beide Siciliën worden tegen het einde dezer maand te Weenen verwacht.

ITALIE.

De Apostolische Kamer (het bestuur der schatkist) heeft bezit genomen van de *Vigna*, een landgoed nabij den Palatynschen heuvel, vroeger aan den Keizer van Rusland behoord hebbende, doch door Z. M. aan den H. Vader ten geschenke gegeven. Op dat landgoed waren opgravingen gedaan tot opsporing van oudheden.

Een brief uit Rome meldt, dat de verstandhouding tusschen de Fransche troepen en de bevolking der stad aanmerkelijk verbeterd is.

Italiaansche (Sardinische?) bladen willen weten dat de Kard. Antonelli zal aftreden en als staatssecretaris vervangen worden door Kard. Lambruschini. Men doet best hiervan geen woord te gelooven.

Het berigt voor eenige dagen door ons medegedeeld aangaande de aftreding des Sardinischen ministers van openbaar onderwijs, den heer Gioja, en zijne vervanging door den heer Farini, hoofd-redacteur van de *Resorgimento*, schijnt zich te bevestigen, naar luid der heden ontvangen dagbladen.

Te [illegible] Dottesio van Coma wegens hoog verraad ter dood veroordeeld. Hij was agent der *Societa Patria*, waarvan de zetel in Zwitserland is gevestigd.

BELGIE.

BRUSSEL, 24 Oct. De Kamers zullen door den Koning in persoon geopend worden. De oproepingsbrieven zijn heden aan de leden verzonden.

STADSNIEUWS.

In de 215de Staats-Loterij, zijn in de 4e Klasse bij de 3e Trekking prijzen van *f* 1000 of daarboven te beurt gevallen aan N°. 13366 *f* 5000, N°. 16455 *f* 1250, N°. 16032, 1924 en 18278 ieder *f* 1000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 23 October.

BEVALLEN (21 Oct.): L. H. Schouten, geb. Wijthoff, D.

OVERLEDEN (16 Oct.): T. Schut, geb. van der Mey, 41 j. (19 Oct.): J. F. Bohringer, wed., 49 j. — (20 Oct.): B. H. Riethagen, 29 j. — (21 Oct.): C. Lampie, 3 j.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 22 Oct. Belg. leen. 2½ pc. 49¾; 5 pc. 97; 1840, 5 pc. 98¾; Spanje Ard. 5 pc. 13⅞; Binnenl. 3 pc. 35 5/16; Coupons —; Rom. Leening 78½.

PARIJS, 21 Oct. Fransche 3 pc. 55,75; id. 4 pc. —,—; 5 pc. 90,50; 5 pc. N. —,—; Schatk. —,—; Bank-Actien 2090,—; Belg. 1840, 5 pc. 101½; 1842, 5 pc. —; 4½ pc. —; 2½ pc. —; Napels 5 pc. —,—; Spanje, Buitenl. 3 pc. 38¼; Binnenl. 3 pc. 35½; Holl. 2½ pc. 59⅜; Piemont 1834 970,—; 1849 987,50; 1851 850,—; Haïti —,—; Rom. Leening 75.

MADRID, 17 Oct. Spanje 3 pc. 36 9/16; Ardoins 5 pc. 16¼; Uitg. Schuld 6 1/16; Coupons 8.

LONDEN, 21 Oct. Cons. kont. — a —; op tijd 97¼ a 97⅜; Braz. 86 a 88; 1829/39 85 a 87; 1843 — a —; Deu. 3 pc. 77½ a 78½; N. L. 5 pc. 101½ a 102½; Ecuador 3 a 3¼; Gren. 14 a 15; Uitgest. 3¼ a 3¾; Mexico 26 a 26⅞; Peru 4 pc. 87½ a 88½; Uitgest. 41 a 42; Portugal 5 pc. 85 a 87; 4 pc. 32¼ a 32¾; 3 pc. 32½ a 33½; Rusl. 1822, 5 pc. 111 a 112; (N.) 4½ pc. 101½ a 101¾; Spanje 5 pc. 20¾ a —; 3 pc. 38 a 38½; Coupons — a —; Passive 5⅜ a 5½; Holl. 2½ pc. 58¼ a 58½; 4 pc. 89¾ a 90; Venez. 31½ a 32½; Uitgest. 11 a 12.

WEENEN, 21 Oct. Met. 4½ pc. 81½; 5 pc. 92¼; Bank-Actien 1193.

BERLIJN, 21 Oct. Schuldbr. 3½ pc. 88⅜; Loten —; Rusl. Stiegl. 4 pc. 93; Pools. 4 pc. 82; Loten fl. 200 19¼; id. fl. 300 115; id. fl. 500 83½.

HAMBURG, 21 Oct. Rusl. Eng. Leen. 107¼; Stiegl. 4 pc. 89; Spanje, Ard. 5 pc. 13; Binnenl. 3 pc. 33.

FRANKFORT, 21 Oct. Met. 5 pc. 74⅛; 4 pc. 59¼; 2½ pc. 38⅜; Bank-Actien 1156; Darmst. Loten fl. 50 81¼; id. fl. 25 28; Badensche Loten fl. 50 59⅛; id. fl. 35, 34⅜; Nassausche 25⅞; Holl. 2½ pc. 57¼, Werk. Sch. 4 pc. 88⅝; Sijndic. 3½ pc. 89.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

		22 OCT. 4½ u.	gebl.	23 OCT. 4½ u.	gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à 2½ pCt.		57½	57⅜	57⅝	57 7/16
Dito Dito	3	67 11/16	67⅝	67 11/16	67⅝
Dito Dito	4	89¼	89¼	89⅜	89¼
Dito Obligatien O. I.	4	88¼	88¼	88 5/16	
Amortis. Syndic.	3½	88⅞			
Handel-Maatschappij	4½	109⅝	109⅝		
Aand. Rijn-Spoorweg	»				
Aand. Holl. S. M.	»				
Obligatien	»				
BELGIE, Obligatien 1844	»				
Cert. bij de Belg. Bank.	2½				
Dito bij Rotsch. en Volksv	»	47½	47⅜		
FRANKRIJK, Obligatien	3	51 7/16	51 7/16	51½	
SPANJE bij *Ardoin* £ 85	5	14¼	14 1/16		
Dito Dito » 510	»	14 3/16	14⅛		
Dito Onbep. Stukken	»	14 3/16	14	14 1/16	
Dito	3	38½	38⅜	38½	
Dito Binnenl. 2400 P.	»	35 1/16	35 1/16	35 3/16	35 1/16
Coup. *Ardoins*	»	8¼	8 3/16		
Passive			5¼		
Fransche Uitgest.		5¾	5¼		
PORTUGAL te Londen 5 pCt. nu	4	33½			
Dito Dito		32 15/16	32⅞		
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5	104⅞	104⅞		
Dito Dito 1828 en 1829	»	104	104	104⅛	
Cert. bij d°. 1831 en 1833	»	94⅜	94½		
Dito	4½	99¾	99⅞		
Dito bij *Hope*	4	88¾	88⅝	88¾	
Dito bij *Stieglitz en C°.*	»	88⅜	88 5/16		
Dito bij id. 5de Serie	4				
Cert. te Hamburg	5				
Inschrijving in Assignat.	6				
Cert. van dito	»				
POLEN, Aand. à fl. 500	»				
Dito met Lot. » 300					
AMERIKA, Bank-Actiën	»	3 3/16	3	3⅜	3
PRUISSEN, Aand met Lot. R. 50	*f*				
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.	71¾	71⅜	71⅝	
Dito	2½		36⅝		
Dito Nieuwe	2½	37¼	37	37¼	
Dito Nieuwe	5	78½	78⅜	78⅝	78⅜
Ween. Bank bij *Goll en C°.*	»				
Dito	4				
Aand. met Loting fl. 500	*f*				
Nieuwe dito » 250					
NAPELS, Cert. *Lam en Bouwer*	5 pCt.				
BRAZILIE te Londen 1824	5	89¼			
Dito Leening 1843	5				
Dito £ 200	»				
PERU	4½				
MEXICO	5	26¼	25¾		
VENEZUELA 6 pCt. nu	3				
NEW GRENADA 6 pCt. nu	1½	14 5/16	14¼		
ECUADOR	»	2 13/16	2 13/16	2⅞	
Grieken	5				

Polen, Cert. 4 pCt. 77¾.

Over het geheel behelsde onze fondsenmarkt weinig meldenswaardig. Binnenl. fondsen waren met eenige affaire vrij vast en geene der Buitenl. hebben eene noemenswaardige verandering ondergaan. Alleenlijk was naar Amerik. bankactien tot iets verbeterde koersen veel vraag, en Spaansche 5 pCt. meer aangeboden.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt., Prolongatie 2½ pCt., Disconto 2 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	*f* 56⅛	Livorno	2/m.	*f* 38⅝
„	zigt	„ 56 7/16	Napels	„	„ 80
Bordeaux	2/m.	„ 55⅜	Petersburg	„	„ 1,82½
„	½/m.	„ 55⅞	Weenen	6/w.	„ 28½
Madrid	3/m.	„ 243½	Augsburg	„	„ 35¼
Cadix	„	„ 244½	Frankfort	„	„ 99
Seville	„	„ 241½	Hamburg	2/m.	„ 34 15/16
Bilbao	„	„ 242½	„	zigt	„ 35⅛
Lissabon	„	„ 41½	Londen	2/m.	„ 11,82½
Porto	„	„ 41½	„	zigt	„ 11,90
Genua	2/m	„ 46⅜	Rotterdam		„ ⅛

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

SCHIEDAM, 22 Oct. Rogge. Verkocht in entrep. 146/2 ℔ Libau en Koersche *f* 185 kont. en in consumptie: 143/2 ℔ Libau *f* 187 3/m.; 146/2 ℔ Arensburger *f* 196 6/w. — Moutwijn *f* 11,87½; Jenever *f* 15,50; Amst. Proef *f* 16,75, per Ned. vat zonder fust zonder de belasting.

ANTWERPEN, 22 Oct. *Olie.* Tot geheimen prijs zijn verkocht ca. 20,000 kil. Palmolie voor export.

LONDEN, 21 Oct. *Ruwe Suiker.* Vreemde met goede vraag voor export. Eene lading van 3300 z. bruin Fernambuck is uit de hand tot 28 s. 6 d. afgedaan. *Geraffineerde.* Met goede vraag voor cons.; bruine Lompen moeijelijk onder 45 s. te vinden.

Koffij. 262 b. Natieve Ceylan zijn in veiling gedeeltelijk verk. gemeen a goed ord. 40 a 41 s.

LIVERPOOL, 20 Oct. *Katoen.* De markt was gedrukt en ofschoon de tijdingen per *Afrika* aangebragt, geen noemenswaardige daling hebben veroorzaakt, is er toch eene neiging ten voordeele van den kooper. De verkoopen bedroegen 5000 b.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 22 Oct. H. J. Puister, Nijverheid, Baijonne. - T. W. de Jong, Mina, Hull.

UITGEZEILD:

TEXEL, 22 Oct. J. J. Meijer, Margaretha, Newcastle. - L. E. Koning, Stad Almelo, Hull. - L. J. Holst, Twee Zusters, Drammen.

GEPRAAIDE SCHEPEN.

Den 21 Julij op 21°. 34' N.Br. 24°. 35' W.L. Zuid-Holland, Kapt. de Boer, v. Rott. n. Bat.

Kapt. Puister, van Bayonne in Texel binnen, rapporteert den 17 dezer bij Goudstaart gepraaid te hebben, het de Goede Verwachting, Kapt. Scherpbier van Maracarbo naar Bremen.

SCHEEPS-VRACHTEN.

MEMEL, 15 Oct. Naar Amst. *f* 16 voor Balken. *f* 18 voor Spieren.

KONINGSBERGEN, 18 Oct. Naar Amst. *f* 15; naar de Maas *f* 16; naar Antwerpen *f* 17 Tarwe.

CARGA-LIJSTEN.

SCHIEDAN.

BATAVIA, Stokholm, Berns: 5,080 b. Rijst, de Groot, Roelants en Comp.; 80 pic. Bindr., Bonke en Comp., te Rott.; 1,080 b. Rijst, 92 pic. Cassia Vera, 35,500 p. Malacca Stokken, Order.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 23 October in lading naar:

Keulen	J. Holst, Coln N°. 14.
Weesel	F. Henke, de Goede Gunst.
„	P. J. Balck, Vrouw Rebecca.
Mainz	C. Bender, Mainz N°. 8.
Duisburg	J. Otten, Johanna.
Manheim	W. Bouwmeester, Carolina.
Dusseldorp, Neus en *Urdingen*	W. van Stokkum. de Atlas.
Frankfort & Coblenz	H. C. Brilmeijer. Frankfort N°. 10.
Ludwighaven	P. Kehl, Ludwighaven N°. 5.
Straatsburg	J. D. Heiderich, Amsterdam en Weenen.
Venlo & Roermond	P. Buys, de vr. Johanna. Vertr. 25 Oct.
Antwerpen, enz.	H. Arends Jr. (Stoomsleepdienst), de Vrouw Johanna. Vertr. 24 Oct.
„	A. J. Glim, Hermanna. Sluit 24 Oct.

AMSTERDAM, 23 October vertrokken naar:

Duisburg	J. L. Arera, Ondine.
Manheim	N. Reis, Beauharnais.

Rijnhoogte	ARNHEM 22 Oct. 2 el 60 duim
	KEULEN 22 „ 11 vt. 1½ „

BOEKBESCHOUWING.

Oud-Nederlandsche Verhalen, uit den kring der Gedichten, aan Karel den Groote gewijd, in nieuwe form overgebracht door Jos. Alb. Alberdingk Thym.

Ongeveer een jaar is er verloopen, sedert wij een bundel middelnederlandsche gedichten mochten aankondigen, door den heer J. A. Alberdingk Thijm gerangschikt, opgehelderd en zijn landgenooten aangeboden om de letterkundige voortbrengselen onzer voorvaderen meer algemeen bekend te maken en, zoo mogelijk, liefde voor datgene, wat den middeneeuwschen Nederlander kunstgenot en verpoozing verschafte, bij den tijdgenoot op te wekken. Wij juichten zijne onderneming toe, even als wij gaarne onze goedkeuring hechten aan alles, wat strekken kan om ons meer bekend te maken met de zeden, gebruiken, gevoelens, met de ziens- en denkwijze van hen, die in vroegere tijden deze landen bewoonden. En zoo wij toen die bloemlezing de algemeene aandacht overwaardig keurden, zoo wij haar in veler handen wenschten te zien, de uitkomst heeft onze verwachting vervuld, en de verzamelaar van dien bundel mocht ondervinden, dat zijn streven begrepen en zijn werk tijdig te noemen was.

Thans ligt eene andere proeve van denzelfden schrijver voor ons, een bundel verhalen uit den fabelkring van Karel den Groote, te Amsterdam bij P. N. van Kampen uitgegeven, en wij meenen onze oude Letterkunde geluk te moeten wenschen met deze nieuwe poging, om haar uit het studievertrek van den geletterden bij het meer beschaafde publiek in te leiden. Dit publiek zal, wij vertrouwen het, den arbeid van den heer Alberdingk Thijm weten te waardeeren, en hem gaarne het oor leenen, wanneer hij de Geschiedenis van *Carel en Elegast*, de *Historie der vier Heemskinderen*, en de Lotgevallen van *Floris en Blancefloer* verhaalt, of een episode uit het Leven van den *Eersten Willem van Oranje*, den Stamvader van ons koningshuis, bezingt. Levendiger toch wordt steeds de zucht, om de hier en daar verspreide overblijfsclen der middeneeuwsche poëzij in ons Vaderland op te sporen; Hofdijk heeft Kennemerland doorkruist, en de legenden en sagen uit hun laatste toevluchtsoord, uit de stulp des landmans te voorschijn geroepen, om ze in bevalligen vorm als heerlijke balladen in de hofzaal te doen weêrklinken; Dr. Heije vernieuwde in de *Gids* eenige oude zangen met die gave voor liederenpoëzij, die niemand hem zal ontzeggen; Dr. Jonckbloet noodigde geheel de Nederlanden uit, om de ontwikkeling onzer vroegste Letterkunde onder zijne leiding gade te slaan, en wat de Hoogleeraar van [illegible]

venter zich ten opzigte van alle gedichten, uit de middeleeuwen geheel of gedeeltelijk tot ons gekomen, voorstelt te doen, datzelfde beoogde de heer Alberdingk Thijm met de nieuwe bewerking der vier verhalen, waarvan wij de titels boven opgaven.

Wij kennen beiden schrijvers een zelfde doel toe, en achten ons verpligt deze beweering te staven. Wanneer Dr. Jonckbloet ons verzekert, »dat hij zoo gaarne welwillendheid zou opwekken voor onze oude schrijvers," dat hij meent bij alle beschaafden onder ons sympathie te kunnen wekken voor de geestprodukten waarin men zich hoofdzakelijk sedert de helft der twaalfde eeuw in het rijke en beschaafde Holland en Vlaanderen verlustigde," voor een tijdperk, »dat nog te luttel wordt gekend en daarom te veel miskend;" wanneer hij daarbij voegt, dat hij niet »schrijft voor mannen van het vak," maar, »gaarne een onderhoudend leesboek zou leveren," dan meenen wij zijne bedoeling en het middel, dat hij wilde bezigen, om zijn oogmerk te bereiken genoegzaam te kennen. Hooren wij nu den Heer Alberdingk Thijm verklaren, dat onze letterkunde eene lente gekend heeft »zoo rozekleurig en lieflijk als eenige beschaving ter waereld," letten wij op zijnen wensch, dat »onze oude Litteratuur onder veler bereik gebracht worde: dat men het volk vooral bekend make met zijn voorgeslacht, dat men het meer en meer vertrouwd make met nationale denkbeelden, met echt Nederlandsch gevoel, in nationale vormen uitstralend, die krachtig genoeg zijn om niet te zwichten op den adem van den noordenwind verscheiden genoeg, om ons aller zielen te kunnen binnendringen en verwarmen," dan meenen wij in beiden éene richting te mogen huldigen, en voelen ons gedrongen de vraag te opperen, wie hunner den besten weg heeft ingeslagen om tot het voorgestelde doel te komen.

Zondor in het minste iets op de innerlijke waarde van Dr. Jonckbloets arbeid af te dingen, willen wij evenwel onze meening niet verbergen, dat wij aan de wijze, waarop de Heer Alberdingk Thym ons met de schatten onzer oude Letterkunde bekend wenscht te maken, in de tegenwoordige omstandigheden de voorkeur geven boven het middel, dat de Heer Jonckbloet koos. Immers wij meenen met grond te mogen veronderstellen, dat het tijdstip nog niet is aangebroken, waarop zij, die geen »mannen van het vak zijn," en voor deze toch is de Geschiedenis der Middennederlandsche Dichtkunst geschreven, u met belangstelling zullen volgen, wanneer gij b. v. poogt den tekst van den *Carel ende Elegast* kritisch te beoordeelen, of een uitvoerig bewijs gaat leveren, dat het land der Nevelingen in de omstreken van Nivelles moet gezocht worden, en dat de feiten, die aan de Goedroensage ten grondslag liggen, in Zeeland of op de kusten van Vlaanderen zijn voorgevallen. Wij geven gaarne toe, dat waar het geldt eene volledige Geschiedenis der Middennederlandsche Dichtkunst te schrijven, den zamensteller veeltijds de lust zal bekruipen, om niet enkel het resultaat zijner navorschingen mede te deelen, maar den lezer tevens den weg aan te toonen, waar langs hij tot die slotsom is gekomen; te meer daar hij vaak punten aanraakt, die nog voortdurend het voorwerp eener soms vrij hevige polemiek uitmaken, vragen beslist, waarop velen in tegenovergestelden zin zouden antwoorden, en wij houden het er zelfs voor, dat dergelijke uitweidingen op enkele plaatsen onmisbaar zijn; maar juist daardoor wordt ook het werk reeds minder geschikt om een onderhoudend leesboek te zijn voor hem, die geen man van het vak is. Neen, men deele ons in eene korte inleiding datgene mede, wat wij behoeven om ons op het standpunt te verplaatsen, van waar wij den blik op het tafereel moeten vestigen, dat onze aandacht zal boeijen, en dan late men ons ongestoord het kunstgenot smaken, dat die schilderij oplevert, na door een bevoegde hand van het valsch vernis, dat ze bedekte en ontsierde, gezuiverd te zijn. Zoo, zoo zullen wij ze leeren waardeeren, die heerlijke voortbrengselen der vroegste letterkundige beschaving onzer voorvaderen, zoo zal ons hart warm worden bij de krachtige schildering van de feiten, waaraan zij alles wat hunne verbeelding schoons en groots opleverde, ten koste legden, bij die levendige uitdrukkingen van een jeugdig, vurig gemoed, dat dweepte met zijn onderwerp.

ó Trachten wij toch alles, wat ons zoude kunnen bemoeijlijken, om de schoonheid onzer volkspoezy te genieten, uit den weg te ruimen, pogen wij veeleer het heiligdom dier volksgezangen door den tooverslag der poezy in zijn oorspronklijk schoon te doen herrijzen, opdat wij ons in de hooggewelfde zalen van dien reuzenbouw mogen verpoozen en verlustigen.

En nu, neemt de zoo meesterlijk geillustreerde, sierlijk uitgevoerde Karolingische Verhalen, door den Heer Alberdingk Thym in nieuwer vorm overgebracht, ter hand, leest ze, en gij zult gevoelen, waarom deze en soortgelijke *fabelen* en *voerden*, zoo als Jacob van Maerlant ze noemde, zoo langen tijd het geliefkoosd voorwerp waren der Nederlandsche zangers. Zij vonden daarin eene stof te verwerken, die hun om tallooze redenen dierbaar moest zijn; immers zij bezongen de grootsche feiten der helden van hun voorgeslacht, en zij werden door gantsch het volk begrepen. Wil men een bewijs dezer laatste stelling, wij durven daarvoor opgeven, dat diezelfde helden, die eigen verhalen, toen de invloed van later tijden en veranderde omstandigheden de epische muze uit de burchten van den adel verdrong, eene veilige schuilplaats vonden in de woningen van de lagere volksklasse, daar uit den mond van den grijsaart door zijne luistergrage kleinkinderen gretig werden opgevangen, om die op hunne beurt aan hunne nakomelingen te vermelden. 't Is waar, het oorspronklijk schoon werd dikwijls door de uitwassen van de aan zich zelven overgelaten verbeelding des verhalers ontluisterd, soms ging het geheel verloren; maar toch er moet iets boeiends, iets wegslepends schuilen in die voortbrengselen om zoo lang te blijven leven in den mond, op de lippen van duizenden, en waarlijk wij noemen het eene schoone taak, die vroegere zangers als in het leven terug te roepen, ze op nieuw tot ons te doen spreken, en ons belangstelling voor hunne werken af te vergen. Maar te vergeefs is hij, die zich dit doel voor oogen stelt, met de gave van juiste opvatting uitgerust, te vergeefs zal hij leven en gloed verspreiden over die beelden, waarvan eene lange reeks van jaren de kleuren verduisterde, de trekken bijna onherkenbaar maakte, zoo de lezer op zijne beurt niet iets medebrengt, waardoor hij vatbaar wordt om de taal der volkspoëzy te verstaan en te genieten. Hildebrand heeft ergends bittere klachten geuit over het verlies van eene mooie editie van *Moeder de Gans*, een verlies door geen ander exemplaar van dat werk te herstellen, want »het was mijne *Moeder de Gans* niet," zoo zegt hij, »waarmede mijn vriend Baculus mij alleraangenaamst verraste." En toch het boek was hetzelfde gebleven, maar de gemoedsgesteltenis van den lezer was veranderd, en wat Hildebrand als kind kon boeien, liet de ziel van den niet meer kinderlijken jongeling koud. Brengt dan dien open zin voor eenvoudige, krachtige natuurpoëzy mede, die onze vaders bezielde, die bij de levendige voorstelling der feiten die gevoelens in hun hart deed ontwaken, welke onze eeuw eischt, dat de schrijver voor haar gevoelt en ontleedt, en wij beloven u uit de lezing der Karolingsche Verhalen een genot, veel hooger en reiner dan de gewone lectuur van den dag u ooit kon opleveren. En men wane niet, dat wij te veel van den lezer eischen, wanneer wij van hem vorderen, dat hij zich eenigermate verplaatse in den toestand, waarin zij zich bevonden, voor wie deze gedichten 't eerst werden opgesteld. Zoo vaak toch er voor ons spraak is om een meesterstuk der oudheid, Homerus heldenzangen of Horatius lierdichten, te gevoelen, zijn wij verplicht ons gemoed nog oneindig grooter geweld aan te doen; wij moeten de christelijke begrippen, waarin wij opgevoed en waarvan wij als geheel doordrongen zijn, om dus te spreken, ter zijde stellen, ons in de waereld der Grieken terug denken, en met hen voor de macht van Jupiter sidderen. Weigert gij dit te doen, o dan vrees ik, dat gij nimmer door de verhevenheid van de Ilias weggerukt zult worden, nimmer gevoelen zult, van wat vuur die borst blaakte, waaruit die zangen zijn voortgestroomd. En men zou zich die inspanning blijmoedig getroosten, waar het eene Letterkunde geldt, ons vreemd door vorm en inhoud beide, terwijl men weigeren bleef het oor te leenen aan de zangen van den christelijken, van den vaderlandschen dichter? Wij hopen, dat de weinige bladzijden, die de Heer Alberdingk Thijm met warm gevoel en innige overtuiging ter bestrijding van dit vooroordeel ter nederschreef, haar doel zullen bereiken, en den lezer overhalen om bij de beoordeeling der Karolingische Verhalen hunne waarde niet volgends den maatstaf der kunst, op Griekenlands bodem ontstaan en tot den hoogsten trap van volkomenheid gekomen, te bepalen, maar volgends de eischen der christelijke kunst, die er steeds naar streeft, het aardsche en bovenzinnelijke zich wederkeerig te doen doordringen en in eene volmaakte eenheid op te lossen. Is al die poging den dichter, die deze verhalen het eerst schreef, niet volkomen gelukt, moge hij al in die worsteling bezweken zijn, hij verdient toch onze bewondering, wanneer hij ons getuigen doet zijn van de overwinning, die de dappere hertogen van Charlemagne op hun hart behaalden, wanneer hij ons den onverschrokken Reinout doet zien, als hij met den eigen moed, waarmede hij aan zijn Keizer weerstand bood, de aartsvijanden van het Christendom bekampt, of zijn aan zwaard en lans gewende handen leent tot den opbouw van St. Pieter te Keulen.

Het ligt niet in ons plan eene analijse der vier verhalen te geven, door den heer Alberdingk Thijm uitgekozen, want het zoude ons onmogelijk zijn den toon te bewaren, door hem zoo goed aangeslagen, en wij willen door geen flaauwe en kleurlooze schets den indruk bederven, dien de lezing van het geheel moet maken; 't voegt ons evenmin de aandacht van den lezer te vestigen op de heerlijke opdracht van den *Willem van Oranje* aan Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, want het zoude den schijn hebben, alsof het bijkomende en toevallige den hoofdinhoud in de schaduw kon plaatsen; neen, wij willen geheel den bundel aan onze landgenooten aanbevelen en hen aansporen, om door hunne belangstelling in dezen arbeid andere proeven op ditzelfde, pas ontgonnen, veld uit te lokken.

Te Amsterdam, bij C. L. van Langenhuysen, Drukker en Uitgever.